
ПРИНЦИПИ ДОБОРУ ТЕРМІНІВ ФАХУ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ В СУЧАСНОМУ ВНЗ

УДК 378.147

Давиденко О.Б. (Davidenko O.B.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

У статті розглядаються методичні аспекти добору економічної термінології для укладання навчального словника-мінімуму з урахуванням комунікативних потреб студентів економічних спеціальностей.

Ключові слова: *термінологічний словник-мінімум, комунікативні потреби фаху, комунікативна значущість.*

In the article the methodical aspects of selection of economic terminology for drawing up of educational dictionary-minimum proceeding from communicative requirements of students of economic specialties are examined.

Key words: *terminological dictionary-minimum, communicative requirements of a specialty, communicative importance.*

В умовах сьогодення мета конкретної людини полягає, по суті, в тому, щоб зайняти в суспільстві становище, що надасть можливість максимально розкрити свої можливості і забезпечить одночасно адекватну оцінку її вкладу в розвиток суспільства, відповідну повагу з боку суспільства до її особистості як до самостійної цінності. Ніколи раніше система навчання не готовила учнів до таких динамічних змін.

Адже об'єм знань, який людина може засвоїти в період навчання, обмежений як абсолютно, так і ще в більшій мірі відносно: сучасний стан науки та суспільства, соціальний прогрес, збільшення об'єму нової інформації різко зменшують долю знань, яку отримує людина в період навчання по відношенню до інформації, яка необхідна їй для повноцінної діяльності в суспільстві, що постійно змінюється. Тому на перший план виходить завдання формування

свідомої особистості, її інтелектуального розвитку: інтелектуальної сприйнятливості, тобто здатності до засвоєння нової інформації; інтелектуальної рухливості, гнучкості мислення, які в сучасному суспільстві є суттєвою умовою відносно безболісної адаптації особистості до життєвих обставин, що постійно змінюються.

Люди повинні вміти сприймати нову інформацію, врівноважувати в своїй свідомості різні точки зору, вміти орієнтуватися у розмаїтті пропозицій, передбачати результати власної діяльності.

В цих умовах головним завданням навчання мови спеціальності в сучасному ВНЗ є розвиток комунікативних здібностей, тобто навчання мови як реальному засобу спілкування між спеціалістами, причому спілкування як у формі безпосередніх усних контактів (бесіди, виступи на конференціях, семінарах, лекції, дискусії тощо), так і в писемній формі (пошук інформації через журнали, книги, статті, мережу Internet). Предметом навчання в цьому випадку є ті слова та словосполучення, які складають мову даної спеціальності, тобто термінолексика фаху.

Це обумовлено тим, що термінологія в науковому тексті (основі навчального процесу) несе на собі центр ваги повідомлення, значною мірою впливає на формування інформаційної основи висловлювання, є засобом інтелектуалізації та уніфікації, центральним елементом мови спеціальності, носієм основного предметного змісту, понятійно-категоріальним апаратом певної сфери діяльності. Активне володіння термінолексикою полегшує процес навчання, формує вокабулярій майбутнього фахівця; підготовленому спеціалісту допомагає вдосконалити рівень своєї компетентності, поліпшувати процес взаєморозуміння з колегами, творчо вирішувати виробничі завдання, підвищує ефективність праці, продуктивність виробництва, допомагає краще орієнтуватися у безпосередніх ділових відносинах.

У зв'язку з цим особливої **актуальності** набуває вдосконалення пропонованих методик добору лексичного(термінологічного) мінімуму відповідно до комунікативних потреб фаху студентів.

Метою статті є висвітлення методичних аспектів добору економічної термінології для укладання навчального словника-мінімуму з урахуванням комунікативних потреб студентів економічних спеціальностей в процесі навчання англійської мови.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язати наступні завдання:

- визначити загальний обсяг вузькоспеціальної термінології, що підлягає засвоєнню студентами економістами;
- скоригувати дібраний термінологічний матеріал з урахуванням мовленнєвої специфіки англійського регіону;
- визначити коло мовленнєвих ситуацій, що сприятимуть активному засвоєнню термінолексики.

Добір термінологічної лексики для навчання економістів проходить за пропонованою М.Д.Зинов'євою схемою в чотири етапи.

На першому етапі я визначаю загальний обсяг вузькоспеціальної термінології, проаналізувавши підручники та програми зі спеціальності. До підручників я висуваю дві вимоги: стабільність та універсальність.

На другому етапі, враховуючи, що оптимальні умови навчання лексики вимагають обмеження навчального списку слів з загального обсягу вузькоспеціальної термінологічної лексики, я виділяю лише ту, яка є базовою для всіх без винятку економічних спеціальностей.

В кількісному плані ефективність навчання лексики обумовлюється, як зазначає М.Д. Зинов'єва, двома факторами:

«1) кількістю годин, відведених навчальною програмою на активізацію вузькоспеціальної термінології й 2) кількістю термінологічних одиниць, які можуть бути активізовані на одному занятті». Тому, на третьому етапі я визначаю кількість термінів, що може бути активно засвоєна за одну годину заняття.

За даними психологів, кількість елементів, які може запам'ятати короткотривала людська пам'ять, вираховують за формулою 7 ± 2 , що отримала назву «магічного числа сім плюс мінус два».

Прийнявши середній темп засвоєння термінології в межах 7-9 термінолексем за академічну годину, я визначила, що за 36 годин практичних занять з англійської мови студенти можуть продуктивно засвоїти (знати їхню дефініцію та активно, контекстуально виправдано використовувати у власній мовленнєвій діяльності) близько 252-324 термінологічних одиниць. Більша кількість термінів, представлена на одному занятті, лише ускладнить процес засвоєння, призведе до перевантаження пам'яті студентів, погіршить процес сприйняття матеріалу, ослабить увагу до виучуваного. Як наслідок, я не зможу досягти поставленої мети – збільшити активний термінологічний запас кожного студента, терміни будуть засвоюватися на рецептивному рівні й потрапляти до складу лексики пасивного вжитку.

На четвертому етапі я підбираю термінологію до поурочної презентації та визначаю систему текстів та ситуативних завдань, котра б дозволила подати дібрану на другому етапі термінолексику. Принцип ситуативності підтримують багато вчених та викладачів. Їхні дослідження переконують, що лексеми в пам'яті зберігаються у вигляді наборів асоціацій або семантичних полів. Знання цього факту корисне для навчання, оскільки доведено, що «пара слів, пов'язаних між собою ситуативною асоціацією, запам'ятовується набагато краще, ніж пара непов'язаних слів, і, що надзвичайно важливою, краще, ніж ці ж слова, подані ізольовано.» У більшості випадків цей зв'язок є семантичним. Це слова не обов'язково близькі за значенням, але слова, що належать до однієї семантико-тематичної групи, котрі можна зустріти поруч у мовленнєвому тексті при опису якоїсь ситуації, якогось явища дійсності. Використання їх разом у текстах та тренувально-навчальних завданнях допоможе студентам швидше опанувати дефініцію зазначених термінів, мовленнєво-ситуативну сферу їх застосування, сприятиме збереженню у довготривалій пам'яті.

Робота ж над ізольованим словом (терміном) погано підготовлює термінолексику до активного використання в мовленні: по-перше, тому що засвоєння термінів контекстуально-ефективніше, по-друге, навички використання термінів є не тільки лексичними, а й фонетичними, орфографічними та граматичними.

Чим ширше представлені зв'язки слова, тим надійніше його запам'ятовування для наступного сприйняття та відтворення.

Отже, з метою створення термінологічного словника-мінімуму, призначеного для активного навчання студентів економічної термінологічної лексики, головним є поєднання ситуативно-тематичного добору термінів з урахуванням комунікативних потреб студентів-економістів, зумовлених специфікою фаху. **Перспективним** є подальші дослідження способів добору та презентації термінологічної лексики.

Література:

1. *Барановська Л.В.* Навчання студентів професійному спілкуванню. – Біла Церква: Білоцерківський держ. аграрний університет, 2002. 256 с.
2. Методика работы над лексикой в преподавании русского языка как иностранного: Сб. научн. трудов./ Отв. ред. М.Д. Зиновьева. – М.: Изд-во УДН, 1990. – 156 с.
3. *Миллер Д.А.* Магическое число, семь плюс или минус два: О некоторых пределах нашей способности перерабатывать информацию//Инженерная психология: Сб. статей. – М.: Прогресс, 1964. – С. 191-225.
4. *Скалкин Л.В.* Основы обучения устной иноязычной речи. – М.: Рус. яз., 1981. – 248 с.